

EINSPACH GÁBOR
IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

1054 Budapest
Honvéd utca 8. I.2.
einspach@artmagazin.hu
+ 36 209 359 889

EG-28072020-02

Budapest, 2020. július 28.

Szakértői vélemény

Megbízó: MNB-Ingatlan Kft.

Megbízás tárgya: Mauer Dóra műveinek értékelése

Felajánló: Vintage Galéria

A megbízási szerződés aláírását követően áttanulmányoztam a rendelkezésemre átadott dokumentációt, majd felvettem a kapcsolatot a képeket felajánló galériával, ahol a műveket megvizsgáltam. Azt követően elvégeztem a szükséges anyaggyűjtést, melynek elsődleges forrásai az internetes adatbázisokban, a forgalmazóknál, illetve a saját szakértői adattáramban tárolt adatok voltak. A szakvélemény alapja a megbízótól megkapott lista volt, mely a megállapított bccsértékekkel kiegészítve a szakvélemény elválaszthatatlan részét képezi.

Maurer Dóra (1937) Kossuth-díjas grafikus, festő, filmkészítő, a magyar neo-avantgárd jeles képviselője. A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának 1995-től tagja, 2017. november 27-étől a szervező elnöke. Felsőfokú tanulmányokat a Magyar Képzőművészeti Főiskolán folytatott 1956-61 között, Hincz Gyula volt a mestere. 1967-ben ösztöndíjjal kijutott Bécsbe tanulmányútra, azóta is felváltva Bécsben, Budapesten él és alkot. 1975-77 között Kreativitási gyakorlatok címen vizualitás szakköri foglalkozásokat tartott a Ganz-MÁVAG-ban Erdély Miklóssal. 1981-83 között fotó- és filmszakkört (InDiGó-csoport) vezetett a Szépművészeti Múzeumban. 1987-91 között audiovizuális gyakorlatokat tartott az Iparművészeti Főiskolán. 1990-2003 között a Képzőművészeti Főiskola interdiszciplináris festőosztályán tanított docensi beosztásban, majd 2003-tól egyetemi tanári beosztásban. Munkásságát hazai és külföldi ösztöndíjak segítették, köztük a Széchenyi Professzori Ösztöndíj (1999-2002). Az 1960-as évek kezdetén pályakezdése organikus és groteszk formákban gazdag rézkarcokkal, fametszetekkel indult. Az elvtakarás, elfedés, elrejtés motívuma, amely majd későbbi munkáiban fontos szerepet játszott, kezdeti munkáiban is megjelent. Az évtized vége felé konceptuális műveket kezdett alkotni, képzőművészeti eszköztára fotókkal, személyes akciókkal bővült. Nagyon változatos anyagokat vont be alkotásaiba, például ágak, gallyak, kalászkák, nádcsalók, gézzel lefedett különböző csomagocskák, melyeknek növekvő-csökkenő rendszerbe sorolásával tárgyakat hozott létre, sőt ugyancsak a matematikai rendszernek geometrikusan absztrahált festészeti és plasztikai (relief) variánsait is megalkotta. A mozgások folyamatait részben fotókkal, de inkább a film segítségével rögzítette. Az 1970-es évek közepén indította Kvázi-képek sorozatát, mely képeken egy geometrikus rácster-rendszer valamelyik részletét kiemelte, felnagyította, s elhelyezte a síkban, később a térben is. Az 1980-as években mindez a

Zsilipekhez, a fénnnyel, folyadékkal végzett struktúra-elemzésekhez vezetett, sőt később kiszínesedtek és kiléptek a térbe a Kvázi-képek. Színekkel megkülönbözteti és kiemeli a síkokat és a mennyiségeket, melyekhez formázott vásznakot használ. Az 1990-es évektől nyolc standard színből álló alkotásait oldottabb kompozíciós rendszerrel váltotta fel például a Hommage à Monet-sorozatban. Később a görbült síkok és a tér formáját állította művészete középpontjába. Alkotásai az iróniát és a humort sem nélkülözik. Igen figyelemreméltó művészetpedagógiai és kiállításszervezői tevékenysége is, és példaértékű, ahogy tanítványai karrierjét segíti, munkájukat támogatja. Maurer Dóra a rendszerváltás előtt a független művészeti színtér fontos figurája volt, más, szabadon gondolkodó alkotókkal, zeneszerzőkkel, képzőművészekkel, irodalmárokkal, elméleti emberekkel együtt.

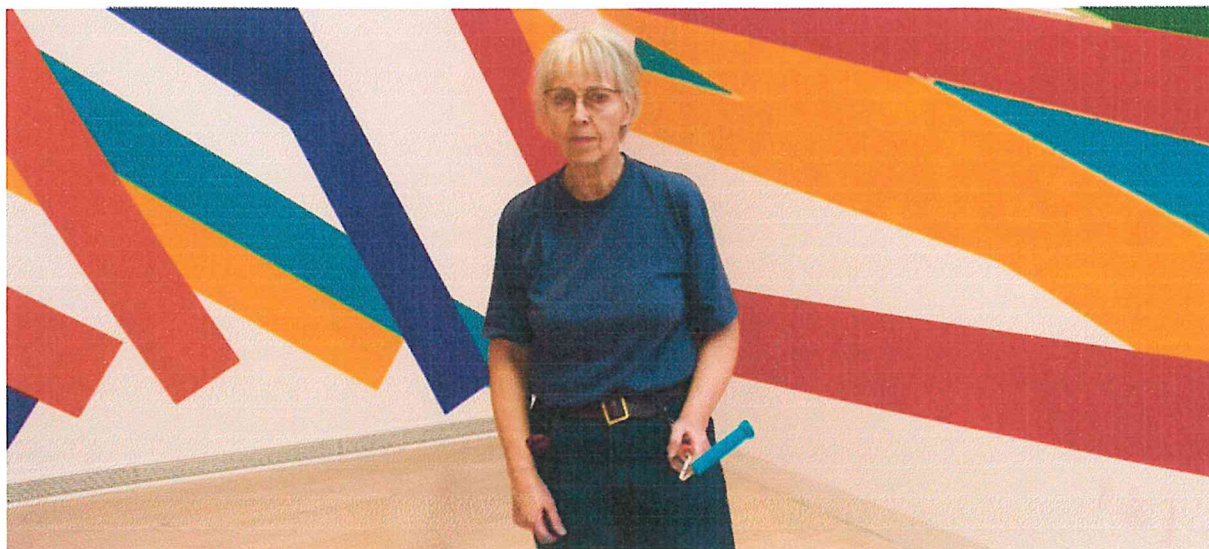
A műtárgypiac vizsgálata

Fontos az érték megállapításánál a piac általános állapota, a kereslet és kínálat összefüggései. Az elmúlt időszakban egyre erősödő piacot látunk a magyar művészet kiemelkedő teljesítményei esetében, mely nem ritkán 200 millió forintot is meghaladó árakat jelenthet. A klasszikus piac vonatkozásában az értéksáv Munkácsy Mihály, Rippl-Rónai József vagy Csontváry Kosztka Tivadar esetében ezt messze meghaladó nagyságú is lehet. Ugyanakkor nagy jelentőségű, múzeumi rangú remekművek rendkívül ritkán kerülnek a műtárgypiacra. Magyarországon az aktuális kulturpolitikának, az állami vásárlásoknak és az erősödő gyűjtői érdeklődésnek köszönhetően nagyon jelentős felértékelődés figyelhető meg a nemzeti festészet vonatkozásában. Általánosságban kijelenthető - persze nem ismerve a járvány következményeit -, hogy a magyarországi műtárgypiac a 2008-as válság óta eltelt időszak legjobb periódusát éli. A klasszikus és modern művek piacán folyamatosan születnek az életműrekordok, a háború utáni és kortárs művészet piaci pedig, követve a nemzetközi trendeket, soha nem látott prosperitásban él. Az elmúlt évek magyar kulturális sikertörténete a hatvanas-hetvenes évek magyarországi neo-avantgárd törekvéseinek karrierje. Az aukciósházak utóbbi időben a háború utáni és kortárs művészet területén megélték a tevékenységük újabb csúcspontját, gyűjtőket vonz erre a területre. A nemzetközi piac legdinamikusabb szegmense a háború utáni és kortárs művek piaca, itt a legmagasabb az árindex növekedése és a teljes forgalom szempontjából is ez az egyik legfontosabb időszak. A magyar születésű, itthon tanult, de külföldre emigrált művészcink, mint Reigl Judit vagy különösen Hantai Simon elképesztően magas, Hantai esetében akár sokmillió eurós árai az itthon élő művészek, az egész magyarországi kortárs árszínvonalára is pozitívan hat, erősíti a gyűjtők és a befektetési szándékú vásárlók bizalmát a piacon. Mára a világ legfontosabb kánonképző múzeumainak gyűjteményébe eljutottak olyan itthon élő klasszikusai az Iparterv generációnak, mint Keszérű Ilona, Maurer Dóra, Nádler István, Bak Imre vagy Jovánovics György alkotásai, és ez a műkereskedelmi árakban gyakran többszörös áremelkedést jelentett. Nem kérdés, hogy a kelet-európai művészetre irányuló egyre nagyobb nemzetközi figyelem előtérbe helyezheti a fenti művészek későbbi alkotói periódusainak eredményeit is, sőt, a kortársaik művészetét is. A tavaly nyáron nyíló, az eredeti tervek szerint közel egy évig tartó Maurer Dóra kiállítás a londoni Tate Modern-ben fontos állomása volt ennek a folyamatnak, sőt, a legfrissebb hírek szerint a tárlat egész évben látható lesz, csak 2021-ben zár be. Nagyon fontos impulzus volt a háború utáni és kortárs piac részére a Virág Judit Galéria tematikus, kifejezetten ezt a szegmenst célzó árverése, ahol már jól látható volt egy addig a klasszikus és modern magyar képzőművészet iránt érdeklődő gyűjtők bekapcsolódása. A nemzetközi piacra az elmúlt évtizedben folyamatosan ömlött a pénz, elsősorban a kiemelkedő, múzeumi rangú művek értek el sokszor elképesztően magas rekordárakat. Jól megfigyelhető az a tendencia, mely nemcsak ezek felkutatására, de körüknek bővítésére is vonatkozik. Ennek része a kelet-európai művészet felértékelődése, a graffiti térhódítása, de még a modern mesterek piacán is bővül a legrágább művészek listája. Jó példa erre az európai modernizmus eddig második vonalba tartozó mesterei piacra kerülő legjobb műveinek rekordárai vagy az ázsiai, elsősorban kínai mesterek sokszoros áremelkedése is.

Az érték meghatározása

Ma már a világ legfontosabb kánonképző múzeumainak gyűjteményébe eljutottak Mauer Dóra művei, de továbbra is folyamatos az érdeklődés a művészete iránt. Okkal feltételezhető, hogy az árakban további növekedés várható, számos olyan jelentős anyagi forrással rendelkező magánkézben lévő és közgyűjtemény van a világban, melyek a jövőben potenciális vásárlói lehetnek Mauer művészetének. Az aukciókon elért árak meglehetősen széles skálán mozognak, nagyban függenek az értékesítés körülményeitől, ugyanakkor az elsődleges piacon Mauer Dóra esetében emelkedő tendenciát mutató, következetes árképzés valósul meg. A nemzetközi piac árai pedig jellemzően csúcsban meghaladják a magyar piacon elérhető értékeket. Mauer Dóra művei ritkán szerepelnek a másodlagos piacon, nemcsak itthon, de külföldön sem jellemző a felbukkanásuk. Az árveréseken jellemzően nem érik el az elsődleges piaci szintet, de ez élő művészek esetében műtárgypiaci jellegzetesség. A korai, csak nagyon ritkán hozzáférhető művekre ez nem érvényes, de ezek közelmúltbeli aukciós szereplésére nem is találtam példákat.

A forgalmi érték meghatározásánál figyelembe vettem az alkotó elhelyezkedését a magyar művészeti kánonban és a képek elhelyezkedését Mauer Dóra életművében. A forgalmi értéket befolyásolta a művek témája, mérete, technikája is. Megvizsgáltam a műtárgypiac jelenlegi helyzetét és az adott alkotóra vonatkozó kereslet és kínálat összefüggéseit. Kortárs művészet csúcsban meghatározó az öt képviselő galéria árképzése. Magyarországon a Vintage Galéria, az egyik legelismertebb, nemzetközi szinten is fontos galéria képviseli Mauer Dóra művészetét. A galériát vezető Pöcze Attila hosszú évek folyamatos munkájával vezette be Mauer Dórát a nemzetközi műkereskedelmbe, részben neki is köszönhető, hogy a világ egyik vezető műkereskedelmi intézményében, a londoni White Cube-ban önálló kiállítása volt, mely jelentős árcsökkenést és még nagyobb nemzetközi reputációt eredményezett. A londoni kiállításon az árak 125 000 és 230 000 euró között mozogtak a festmények vonatkozásában, de korai művek ennél is magasabb árakon kelttek el.

A mai műkereskedelemben egy kortárs művésznek, egy kortárs műnek egy ára van. Ma már egy galéria által képviselt művészeknek nincsen *műtérmi ára*, nincsen *magyar ára* vagy *nemzetközi ára*, így valószínűsíthető meg következetes árképzés, ez a gyűjtői és befektetői bizalomnak az alapja. Mauernek a nemzetközi műkereskedelemben elért árai fontos referenciák az érték kialakításánál, azok a felső becsérték körül mozognak, ugyanakkor az árak emelkedésének következtében a hazai

Angela

piacon nem könnyű azt az árszínvonalat érvényesíteni, kevesebb az itthoni eladás. Maurer árképzése az őt képviselő galériáknak köszönhetően következetes, az értéknövekedés jól nyomon követhető. A Vintage Galéria többször mutatta be Maurer Dóra művészetét kiállításokon és nemzetközi vásárokon is, a felejtett művek értékének meghatározásában az elérhető árlisták fontos támpontot képeztek.

Maurer Dóra pályájának legfontosabb kiállítása 2019-ben nyílt a Tate Modernben, Londonban. A *Dóra Maurer* című kiállításon 35 mű látható, részben a Tate saját gyűjteményéből, részben magángyűjtőktől, és a tárlatban őt olyan mű is helyet kap, amelyek a Tate kollekcijába kerültek. A kiállításon szerepelnek grafikai munkái, festményei, fotói, fotó alapú, konceptuális művei és filmjei is. A Tate Maurer Dóra két munkáját már 1985-ben megvásárolta, de a meghatározó angolszász intézményi és műkereskedelmi színtérre Maurer igazán csak az utóbbi években lépett be, és ebben több folyamat is közrejátszott, főként a hatvanas-hetvenes évek kelet-európai és ezen belül magyar művészete iránti fokozottabb nemzetközi érdeklődés, melynek egyik legfontosabb jelleme a Tate Modern mellett évek óta működő *Tate's Russia and Eastern Europe Acquisitions Committee*, mely több magyar művel is gyarapította az intézmény gyűjteményét. De ahogy ebben a bizottságban, úgy a párizsi Pompidou kuratóriumában is szerepelnek magyar tagok. A Tate Modern kiállításának persze voltak nemzetközi és hazai előzményei, például Maurer Dóra 2008-as, *Szűkített életmű* című nagy kiállítása a Ludwig Múzeumban, a Tate orosz- és kelet-európai gyűjteményezési bizottsága magyar tagjainak tevékenysége az elmúlt évek során, de a *Bookmarks* című kiállítás-sorozat is, amelyet budapesti kereskedelmi galériák szerveztek (acb, Vintage, Kisterem) több éven keresztül, több helyszínen, vagy Maurer 2016-os londoni kiállítása, a White Cube-ban *6 out of 5 (Hat ötödől)* címmel rendezett önálló tárlat. De fontos lépcső volt egy jelentős New York-i galériában, az Elizabeth Dec Gallery-ben 2017-ben megnyílt *With the Eyes of Others: Hungarian Artists of the Sixties and Seventies (Mások szemével: a hatvanas és hetvenes évek magyar művészei)* című kiállítás, amely a címben jelzett évtizedek 30 vezető magyar képzőművészeinek mintegy 100 műve segítségével adott keresztmetszetet a kor legfontosabb itthoni törekvéseiről, a ma is aktív művészek esetében kiegészítve a válogatást később készült, esetenként egészen friss munkáikkal is. Maurer Dóra ezeken a kiállításokon az egyik legnagyobb figyelmet kapta, nemzetközi szinten ő ma a legismertebb, legnagyobb reputációval rendelkező élő magyar képzőművész. A Tate Modern Maurer önálló kiállítását éppen a közelmúltban hosszabbította meg 2021-ig: az évi hatmillió látogatót vonzó intézményben ilyen sokáig állandó kiállítással jelen lenni további sajtómcgjelenségeket, még nagyobb ismertséget és nyilván egyre magasabb árakat eredményez.

Handwritten signature in blue ink.

Blue circular stamp with the text "Elnökségi Gábor" and "2020" in the center, and "Készítette: J. M. 2020" around the bottom edge.

A szakvélemény mellékletében megállapított értékek megfelelnek a művészt képviselő galériák árképzésének. Az elérhető adatok alapján Maurer Dóra művészetének közgyűjteményi szerzeményczése nem volt folyamatos az elmúlt évtizedekben. A vizsgált művek vonatkozásában kijelenthető, hogy azok múzeumi rangú alkotások, melyek bármely magyar közgyűjteményhez méltóak lennének.

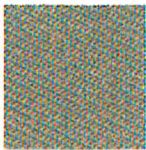
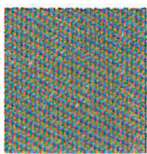
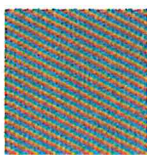
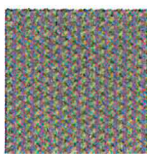
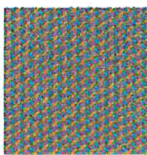
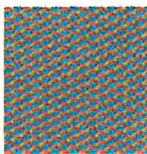
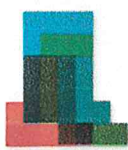
A szakértői értékmeghatározás módszere

Az eddigi szakértői munka során felgyűlt, a szakértői adattárban található, valamint a forgalmazóknál lefolytatott szemléken összegyűjtött adatokat beépítettem az érték meghatározásába. A szakvélemény kialakításánál figyelembe vettem a szakirodalomban és az internetes adatbázisokban található adatokat is, a művész életrajzánál a hivatalos önéletrajzokat, illetve az artportal.hu és a wikipedia.hu vonatkozó szócikkait is használtam. Az árak kialakításához megvizsgáltam a műtárgypiac jelenlegi helyzetét és az adott alkotóra vonatkozó kereslet és kínálat összefüggéseit. A képek állapota szintén fontos tényező volt az érték kialakításánál. A vizsgált művek a szemle időpontjában egytől egyig kiállításra alkalmas, hibátlan állapotban voltak, restaurátori beavatkozást nem igényeltek.

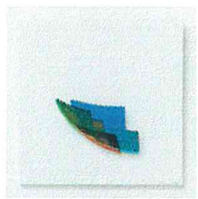
Összegzés

Maurer Dóra a kortárs magyar képzőművészet nemzetközileg legismertebb, legmagasabbra értékelt alkotója, Kossuth-díjas grafikus, festő, filmkészítő, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja, 2017-től a szervezet elnöke. A szakvéleményben szereplő képek összesített bruttó alsó becsértékét 241 500 000 forintban, bruttó felső becsértékét 335 500 000 forintban határozom meg. Fenti értéksávokban törénő megállapodás reális, megfelel a jelenlegi műtárgypiaci viszonyoknak. A képek eredetiségéhez nem fér kétség, az összes mű szerepel Maurer Dóra oeuvre katalógusában, egyenesen a művész műterméből érkeztek a felajánló galériához. Egyértelműen kijelenthető, hogy a szakvélemény mellékletében szereplő Maurer Dóra művek mindegyike eredeti, hiteles kép, a művész sajátkezű alkotása.

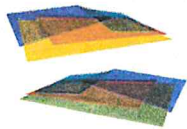
Alkotás	Művész	Cím, dátum	Technika, méret	Bruttó alsó becseríték	Bruttó felső becseríték
1. 	MAURER Dóra	Ahogy tetszik / Quod Libet 12, 1990	akril, fa, 114x133 cm	48 000 000,00 HUF	58 000 000,00 HUF
2. 	MAURER Dóra	Ujjnyomok 1-6/1, 1993/98 / A sorozat együtt	akril, fa, 62x62 cm	80 000 000,00 HUF	120 000 000,00 HUF
3. 	MAURER Dóra	Ujjnyomok 1-6/2, 1993/98	akril, fa, 62x62 cm		
4. 	MAURER Dóra	Ujjnyomok 1-6/3, 1993/98	akril, fa, 62x62 cm		
5. 	MAURER Dóra	Ujjnyomok 1-6/4, 1993/98	akril, fa, 62x62 cm		
6. 	MAURER Dóra	Ujjnyomok 1-6/5, 1993/98	akril, fa, 62x62 cm		
7. 	MAURER Dóra	Ujjnyomok 1-6/6, 1993/98	akril, fa, 62x62 cm		
8. 	MAURER Dóra	Regatta 5, 1999	akril, fa, 80x74x3 cm	18 000 000,00 HUF	25 000 000,00 HUF

 Einspach Gábor
 5529
 Igazságügyi szakértő

9.		MAURER Dóra	Átjárás / Tranzit, 2002	akril, fa, 100x70x3 cm	24 000 000,00 HUF	32 000 000,00 HUF
10		MAURER Dóra	Ahogy tetszik / Quod Libet 54, 2009	akril, fa, 100x61x5 cm	20 000 000,00 HUF	30 000 000,00 HUF
12		MAURER Dóra	IXEK 24, 2019	akril, vászon, fa, 106x126 cm	30 000 000,00 HUF	40 000 000,00 HUF
14		MAURER Dóra	Áthatások / Overlappings, 2000	akril, fa, 38x37.5 cm	4 000 000,00 HUF	6 000 000,00 HUF
15		MAURER Dóra	IXEK 24, 2018	akril, fa, 30x30 cm	4 000 000,00 HUF	6 000 000,00 HUF
16		MAURER Dóra	IXEK 14B, 2018	akril, fa, 39x40 cm	4 000 000,00 HUF	6 000 000,00 HUF
17		MAURER Dóra	Komplementer színpárok / Complementary Continuum, 2000	tempera, papír, 48x61 cm	2 500 000,00 HUF	3 500 000,00 HUF
18		MAURER Dóra	Áthatások / Overlappings, 2008	olajpasztel, papír, 70x100 cm	3 500 000,00 HUF	4 500 000,00 HUF

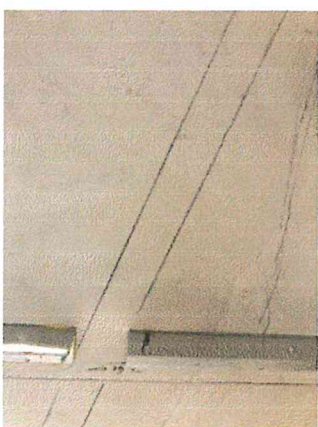
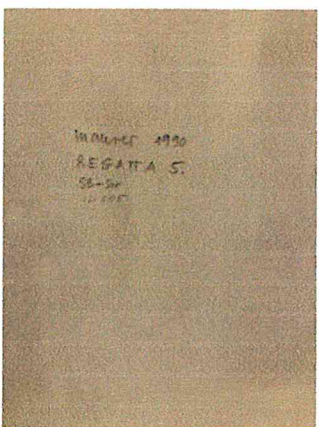
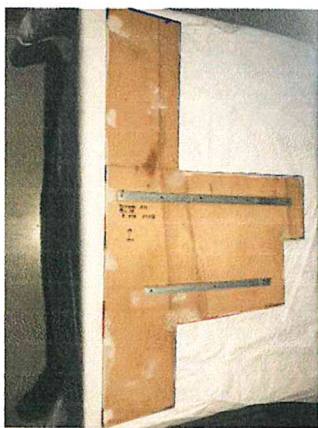
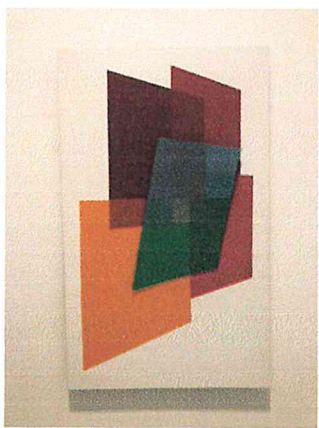
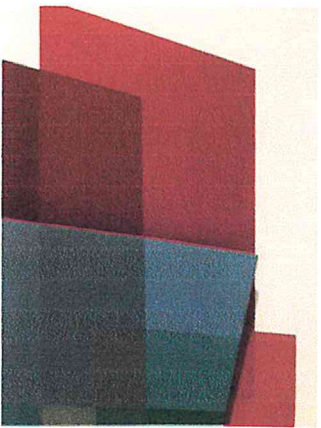
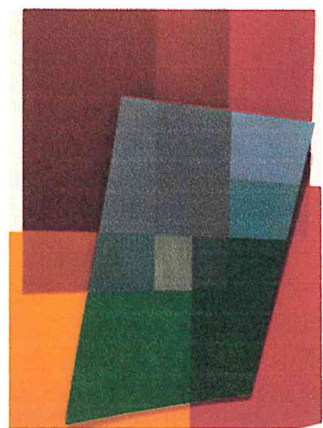
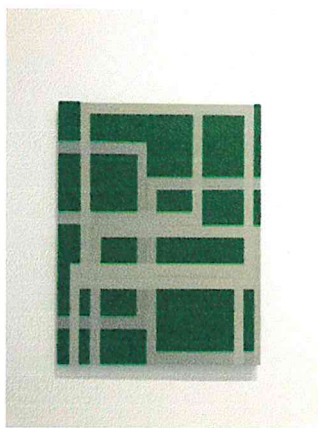
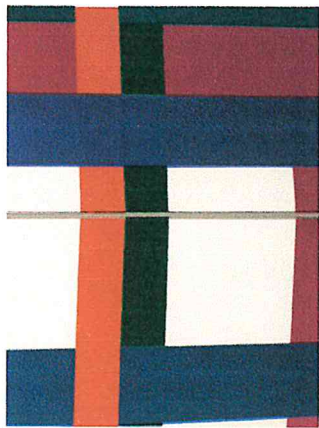
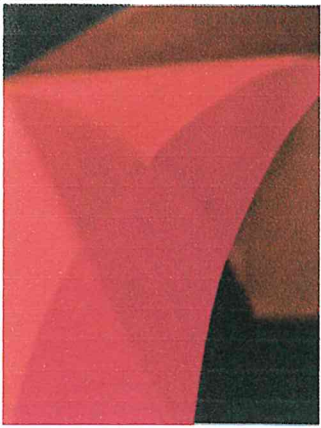
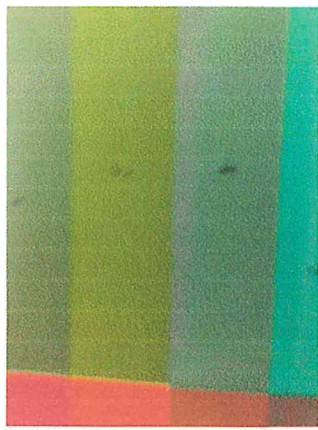
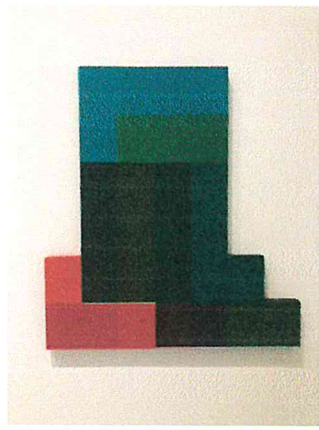
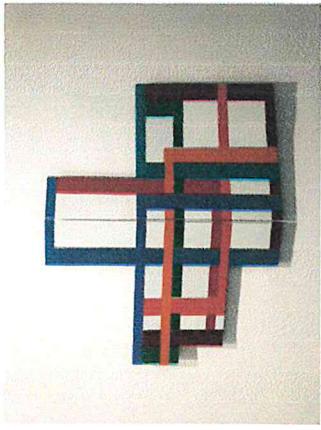
Handwritten signature in blue ink.

19		MAURER Dóra	Áthatások / Overlappings, 2005	olajpasztel, papír, 70x100 cm	3 500 000,00 HUF	4 500 000,00 HUF
					241 500 000,00 HUF	335 500 000,00 HUF

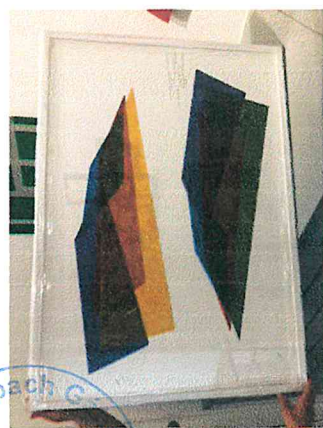
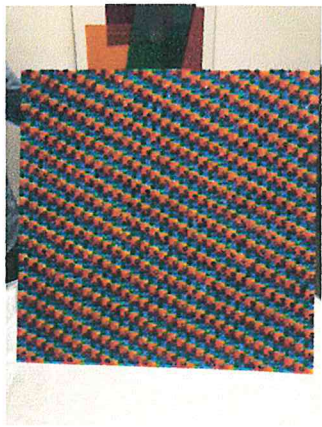
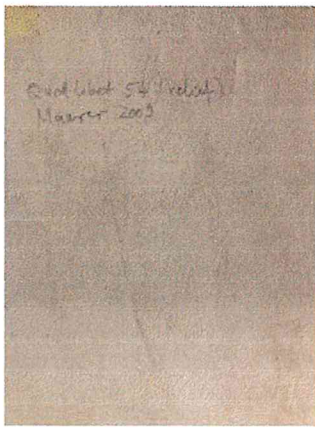
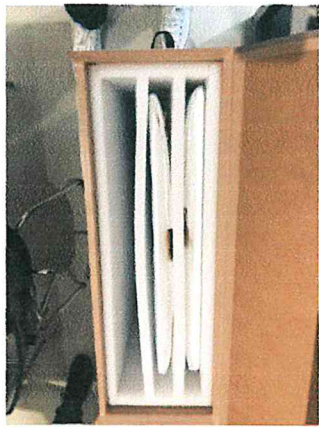
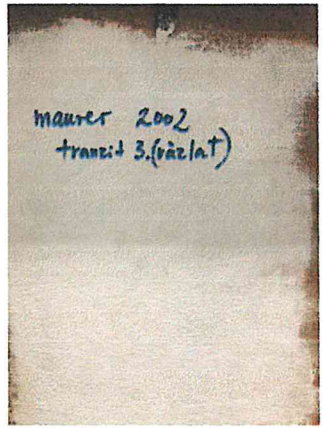
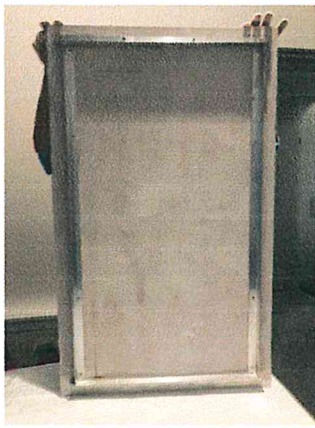
Einspach Gábor

Einspach Gábor
5529
Igazságügyi Szakértő

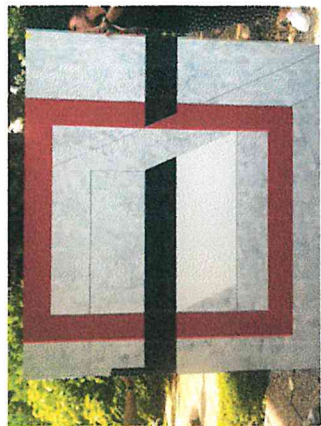
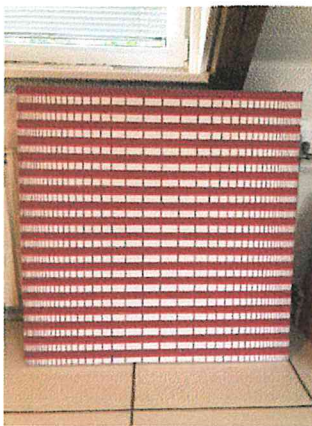
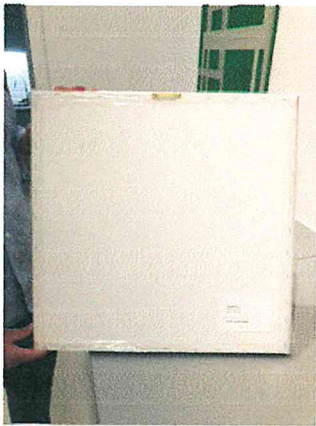
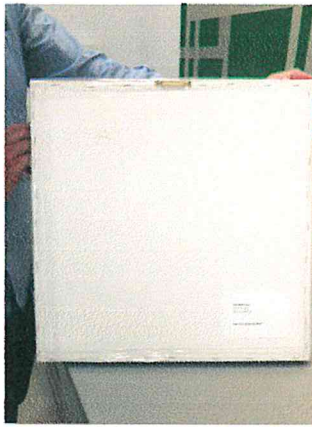

Regatta 5

Einsp. ch. 5329
Igazzságügyi Szolg.

5529
Szakértő

Erzseke

Erzseke Gábor
5529
Igazságügyi Szakértő